

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

FEATURES OF THE APPLICATION OF THE LEGAL MECHANISM OF PUBLIC PROCUREMENT UNDER THE CONDITIONS OF THE MARTIAL LAW

Батенчук М.М., к.держ.упр.,
асистентка кафедри цивільного права та процесу
Львівський національний університет імені Івана Франка

У статті аналізуються важливі особливості застосування правового механізму публічних закупівель в умовах воєнного стану, адже введення воєнного стану об'єктивно змінило правовий механізм здійснення публічних закупівель, внесло елементи форс-мажорного характеру. Розкривається процесуальний механізм врахування нових обставин форс-мажорного характеру, формування якого розпочалося із прийняття відповідних положень підзаконних нормативно-правових актів без внесення необхідних законодавчих змін, що породило процесуальні протиріччя і правові колізії, які стали перешкодою для належного правозастосування чинних норм у сфері публічних закупівель в умовах воєнного стану. Досліджено чинний механізм вирішення правових колізій та виявлено процесуальні ризики здійснених до прийняття відповідних законодавчих змін закупівель. Особливістю стало те, що внесення змін у правовий механізм публічних закупівель в умовах воєнного стану розпочалося не з законодавчого рівня, а шляхом прийняття підзаконних нормативно-правових актів, окремі важливі положення яких не були приведені у відповідність з чинними законодавчими нормами. Проаналізовано виклики, з якими зустрілися замовники та учасники процедур публічних закупівель на початку бюджетного 2022 року, коли в одну мить відкриті державні реєстри України виявилися недоступними, а замовники та учасники постали перед вибором – як за таких обставин завершити процедури закупівель, не порушивши Закон. Також досліджено, що прийняті у серпні 2022 року законодавчі зміни сприяли нормативному впорядкуванню обставин застосування правового механізму публічних закупівель в умовах воєнного стану. Доведено, що основні законодавчі положення процесуального механізму публічних закупівель в умовах воєнного стану збережені, адже з урахуванням обставин саме воєнного стану й був встановлений актуальний сьогодні порядок та умови здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для Замовників, що не суперечить духові та букві Закону України «Про публічні закупівлі». Особливості ж його застосування полягають у певних корективах в частині часового і процесуально-документального інструментарію нинішньої процедури публічних закупівель.

Ключові слова: публічні закупівлі, системи закупівель «ProZorro», правовий механізм, правові колізії, процесуальні ризики, бюджетні кошти, воєнний стан.

The article analyzes the essential features of applying the legal mechanism of public procurement in martial law because the introduction of martial law objectively changed the lawful means of public procurement, introducing elements of a force majeure nature. The procedural mechanism for taking into account new circumstances of a force majeure nature is revealed, the formation of which began with the adoption of the relevant provisions of subordinate legal acts without making the necessary legislative changes, which gave rise to procedural contradictions and legal conflicts, which became an obstacle to the proper enforcement of current norms in the field of public procurement under martial law. The current mechanism for resolving legal conflicts has been studied, and procedural risks of purchases made before adopting the relevant legislative changes have been identified. A peculiarity was that the introduction of changes to the legal mechanism of public procurement under martial law did not begin at the legislative level but through the adoption of sub-legal normative legal acts, some important provisions of which were not in line with the current legislative norms. The challenges encountered by customers and participants in public procurement procedures at the beginning of the 2022 budget year were analyzed when the open state registers of Ukraine suddenly became inaccessible, and customers and participants were faced with a choice of how to complete procurement procedures under such circumstances without violating the Law. It has also been investigated that the legislative changes adopted in August 2022 contributed to the regulatory arrangement of the circumstances of applying the legal mechanism of public procurement in martial law conditions. It has been proven that the main legislative provisions of the procedural mechanism of public procurement in the states of martial law have been preserved because taking into account the circumstances of the martial law itself, the procedure and conditions for public procurement of goods works and services for the Customers that are relevant today were established which does not contradict the spirit and the letter of the law of Ukraine "About public procurement". The peculiarities of its application consist of specific corrections in the part of the time and procedural and documentary tools of the current public procurement procedure.

Key words: public procurement, procurement systems "ProZorro", legal mechanism, legal conflicts, procedural risks, budget funds, martial law.

Постановка проблеми. Публічні закупівлі в Україні посідають одне із провідних місць в системі управління бюджетними коштами, яке здійснюють органи державної влади, місцеве самоврядування, а також в управлінській діяльності тих підприємств, установ, організацій, які є розпорядниками бюджетних коштів, тобто використовують ці кошти на видатки для ведення господарської діяльності, закупівлі товарів, виконання робіт і надання послуг.

Постійний розвиток нормативно-правової бази та управлінських механізмів, перш за все удосконалення та регулярне оновлення системи закупівель «ProZorro», інтегрування і підвищення рівня взаємодії функціоналів цієї системи з опціями відкритих державних реєстрів та базу даних Державної податкової служби забезпечує неухильне наближення вимог Закону України «Про публічні закупівлі» як до реальних потреб Замовників, так і до підприємницьких інтересів Учасників/Переможців торгів.

Еволюційне удосконалення правового регулювання публічних закупівель у попередні роки показувало чітку

і зрозумілу тенденцію свого розвитку, яка ставала дедалі зрозумілішою як для Замовників, так і для Учасників/Переможців торгів. Це створювало для них можливість прогнозування ситуації і підготовки до прийняття відповідних рішень. Однак, введення воєнного стану об'єктивно змінило правовий механізм здійснення публічних закупівель, внесло елементи форс-мажорного характеру. Фактичні зміни у правовому механізмі не отримали актуального формально-юридичного узгодження, а відтак з'явилися правові колізії, які перешкоджають належному правозастосуванню чинних норм у сфері публічних закупівель в умовах воєнного стану.

Виходячи з наведеного вище, дослідження особливостей застосування правового механізму публічних закупівель в умовах воєнного стану є актуальним не лише в теоретичному, але й, перш за все, у практично-прикладному контексті.

Стан дослідження. У науковій літературі знайшли відображення важливі аспекти загального характеру щодо публічних закупівель. Зокрема, В. Русін та Н. Здрірко

досліджували становлення та розвиток системи публічних закупівель в Україні [18, 4]. Теоретичним засадам здійснення публічних закупівель присвячено статтю Н. Конашук [7]. Аналіз переваг і недоліків державних закупівель здійснили О. Лаговська, С. Легенчук, С. Свірко [8]. Державне регулювання публічних закупівель в Україні в умовах реформ та інтеграційних процесів показано у статті О. Лайко [9]. Значно менше досліджень мають своїм предметом юридичні аспекти державних закупівель. Процесуальну сторону, зокрема динаміку законодавства та проблеми правозастосування в контексті укладення договору про публічні закупівлі вивчав С. Вавженчук [1]. Правове регулювання публічних закупівель в Україні, відкриті торги як процедура здійснення публічних закупівель досліджені у роботах Д. Кобильнік [5; 6]. Адміністративно-правові критерії визначення публічних закупівель розкрив Н. Цибульник [19]. Однак, проблематика особливостей здійснення публічних закупівель в умовах воєнного стану поки-що не стала предметом осмислення вченими-юристами.

Метою дослідження є виявлення та осмислення особливостей застосування правового механізму публічних закупівель в умовах воєнного стану і вироблення практичних рекомендацій, спрямованих на його удосконалення.

Виклад основних положень. Стаття 17 Закону України «Про публічні закупівлі» чітко регламентує процесуальний порядок дій Замовників та Учасників/Переможців під час проведення процедур закупівель. Зокрема, Замовники, відповідно до чинних вимог, зобов'язані перевіряти Учасників та Переможця на предмет відсутності підстав для відмови в участі у процедурі закупівлі [17]. При цьому Замовникові забороняється вимагати від Учасника «документального підтвердження публічної інформації, що оприлюднена у формі відкритих даних згідно із Законом України «Про доступ до публічної інформації» [12] та/або міститься у відкритих єдиних державних реєстрах, доступ до яких є вільним, або публічної інформації, що є доступною в електронній системі закупівель» [17], а також документів, що підтверджують відсутність підстав, визначених пунктами 1 і 7 частини першої статті 17 (наявність незаконних конкурентних переваг).

В той же час, Учасник процедури закупівлі під час подання тендерної пропозиції підтверджує відсутність підстав, передбачених пунктами 5, 6, 12 і 13 частини першої та частиною другою цієї статті, в електронній системі закупівель.

Переможець же процедури закупівлі повинен надати Замовнику документи/документальне підтвердження, що засвідчують відсутність підстав, визначених пунктами 2, 3, 5, 6, 8, 12 і 13 частини першої та частиною другою статті 17, шляхом оприлюднення їх в електронній системі закупівель. При цьому, відповідно до ст. 31 Закону, – у спосіб, зазначений в тендерній документації [17]. У правозастосовній практиці це виглядало так, що Замовник повинен був вимагати від Учасника процедури закупівлі лише підтвердження в електронній системі закупівель відсутності підстав за пунктами 5, 6, 12 і 13 частини першої статті 17 і, в окремих випадках, за п. 10 ч. 1 ст. 17 (наявність антикорупційної програми за умови здійснення закупівлі рівної або більшої 20 млн. грн.) – шляхом проставлення відмітки у відповідних електронних полях закупівлі, та відсутності підстав, передбачених частиною другою ст. 17 Закону (відсутність невиконання або недобросовісного виконання раніше укладених договорів з цим самим замовником), – шляхом надання довідки в довільній формі на паперовому/електронному носії. Усю ж іншу інформацію про відсутність підстав для відхилення Учасника за пунктами 2, 3, 4, 8, 9, 11 ч. 1 ст. 17 Замовник отримував самостійно з відкритих єдиних державних реєстрів з вільним доступом.

Однак, повномасштабна військова агресія РФ та наступне запровадження режиму воєнного стану в Україні суттєво вплинули (внесли свої фактичні корективи) на проведення процедур у сфері публічних закупівель. Так, з 24.02.2022 року доступ до єдиних державних реєстрів став закритим або обмеженим. Це створило для Замовників, а також для Учасників-Переможців реальні обставини непереборної сили: для перших – відсутність можливості здійснювати перевірку Учасників на відповідність вимогам ст. 17 Закону, для других – неможливість отримати і надати Замовникові документальне підтвердження своєї відповідності вимогам Закону.

Наприклад, у повідомленні, розміщеному на вебсайті Національного агентства з питань запобігання корупції 24.02.2022 було зазначено, що доступ до публічної частини, зокрема Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, обмежується у зв'язку з технічними роботами, спрямованими на максимальне посилення захисту особистих даних користувачів в умовах воєнного стану [21]. Обмежувальний режим залишився чинним й надалі.

У підсумку, для Замовників, які в кінці 2021 року та на початку 2022 року оголосили процедури закупівель (у т.ч. й у сфері міжнародних торгів) на 2022 рік, радикальні зміни у процедурах закупівель спричинили негативні наслідки та створили реальні загрози, зважаючи на встановлену міру відповідальності посадових (уповноважених) осіб, передбачену ст. 164-14 КУпАП (зокрема, невідхилення учасника/переможця).

Так, у процедурах, оголошених та проведених на початку бюджетного 2022 року з вільним доступом до відкритих державних реєстрів для перевірки Учасника, Замовники на стадії прийняття рішення про визначення Переможця процедури закупівлі, а то й на етапі укладення і публікації договору про закупівлю, коли в одну мить відкриті реєстри виявилися недоступними, постали перед вибором – як за таких обставин завершити процедури закупівель, не порушивши Закон.

Така ситуація стала своєрідним викликом і для самих Учасників, а особливо – для Переможців торгів, котрі, в силу обставин, що склалися, були позбавлені можливості в законний спосіб отримувати та завантажувати в електронну систему закупівель документи з державних реєстрів, податкової служби, МВС на підтвердження відсутності підстав по ст. 17 Закону, адже, відповідно до ст. 31 Закону, норми якої залишилися незмінними і після введення воєнного стану, підставою для відхилення Переможця є не надання, у спосіб, зазначений в тендерній документації, документів, що підтверджують відсутність підстав, установлених ст. 17 Закону.

Як результат, більшість важливих і навіть життєво необхідних закупівель були скасовані, що створило загрозу невиконання робіт, ненадання послуг та непридбання товарів найнеобхіднішої потреби.

Враховуючи нагальність вирішення проблем у закупівлях, що виникли внаслідок військової агресії та формальних обставин, пов'язаних з нею, урядом держави було прийнято Постанову від 28 лютого 2022 року № 169 «Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану» [3]. Особливістю стало те, що внесення змін у правовий механізм публічних закупівель в умовах воєнного стану розпочалося не з законодавчого рівня, а шляхом прийняття підзаконних нормативно-правових актів, окремі важливі положення яких не були приведені у відповідність з чинними законодавчими нормами.

Відповідно до Постанови № 169, закупівлі, які проводяться згідно з її нормами, не включаються до річного плану закупівель. За результатами їх здійснення в електронній системі закупівель за умови, що вартість закупівлі

становить або перевищує 50 тис. гривень, замовник/державний замовник оприлюднює звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, договір про закупівлю, а також всі додатки та зміни до нього після його укладення, але не пізніше ніж через 70 днів з дня припинення чи скасування воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях. Вимога щодо оприлюднення не застосовується до договорів, які містять інформацію з обмеженим доступом [3].

Враховуючи вищезазначені правові колізії, Міністерством економіки України як Уповноваженим органом з питань закупівель була висловлена позиція про те, що замовник має використовувати відповідні нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, прийняті в умовах воєнного стану, для цілей забезпечення необмеженого кола потреб, які при цьому об'єктивно пов'язані з виконанням повноважень та/або життям необхідних заходів під час дії особливого правового режиму. Натомість закупівлі, здійснення яких не потребує використання особливих механізмів закупівель, нерозривно пов'язаних із введенням воєнного стану, мають проводитись з дотриманням вимог Закону [20].

Проте, на момент прийняття Постанови КМУ № 169 і надання рекомендацій Уповноваженому органу з питань закупівель, не було прийнято належних законодавчих рішень та не внесено необхідних змін у Закон України «Про публічні закупівлі», якими на час воєнного стану зупинялась би дія певних норм Закону та передавались би відповідні повноваження в публічних закупівлях безпосередньо Кабінету Міністрів України чи іншим органам державної влади. Натомість тривалий час чинною була норма про те, що відповідно до частини четвертої статті 3 Закону України «Про публічні закупівлі», відносини, пов'язані із сферою публічних закупівель, регулюються виключно цим Законом і не можуть регулюватися іншими законами, крім випадків, встановлених цим Законом. Зміни ж до цього Закону можуть вноситися виключно законом про внесення змін до цього Закону. Якщо для реалізації положень поданого проекту закону про внесення змін до цього Закону необхідні законодавчі зміни до інших законодавчих актів, такі зміни викладаються в розділі «Прикінцеві положення» (перехідні положення) проекту закону про внесення змін до цього Закону [17].

Таким чином, Постановою КМУ № 169 для Замовників визначались конкретні дії в закупівлях у період воєнного стану, однак відповідальність за недотримання Закону України «Про публічні закупівлі» при виконанні цієї Постанови покладалась на Замовника. Практичне розв'язання цього протиріччя шляхом прийняття необхідних нормативно-правових актів розтягнулось у часі.

Зокрема, згодом знову ж таки на рівні підзаконних нормативно-правових актів, відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64 «Про введення воєнного стану в Україні» [10], 12.03.2022 року Кабінет Міністрів України прийняв Постанову № 263 «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану», якою було встановлено, що на період дії воєнного стану міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, державні та комунальні підприємства, установи, організації, що належать до сфери їх управління, для забезпечення належного функціонування інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів, володільцями (держателями) та/або адміністраторами яких вони є, та захисту інформації, що обробляється в них, а також захисту державних інформаційних ресурсів, можуть вживати додаткових заходів, зокрема зупиняти, обмежувати роботу інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, а також публічних електронних реєстрів [2].

Так, Міністерством юстиції України наказом від 13.04.2022 № 1462/5 «Про зупинення оприлюднення інформації у формі відкритих даних, розпорядником якої є Міністерство юстиції України» [15], з метою захисту інформації в умовах воєнного стану на час дії воєнного стану було зупинено оприлюднення інформації у формі відкритих даних, визначеної розділом II Переліку інформації, що підлягає оприлюдненню у формі відкритих даних, розпорядником якої є Міністерство юстиції України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 28.03.2016 № 897/5 «Про затвердження Переліку інформації, що підлягає оприлюдненню у формі відкритих даних, розпорядником якої є Міністерство юстиції України» [14]. Це, зокрема, стосується й інформації, що міститься в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань та Єдиному реєстрі підприємств, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство.

Законодавче ж врегулювання процедур здійснення закупівель в умовах воєнного стану розпочалось лише 16.08.2022 року, коли Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та інших законодавчих актів України щодо здійснення оборонних та публічних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану», де Розділ X «Прикінцеві та перехідні положення» було доповнено пунктом 3⁷ дуже важливого для здійснення закупівель змісту: «Установити, що на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених цим Законом, визначаються Кабінетом Міністрів України із забезпеченням захищеності таких замовників від воєнних загроз» [11]. Таким чином було узаконено відповідні рішення КМУ, що мають форму підзаконних нормативно-правових актів.

Внесені у серпні 2022 року законодавчі зміни сприяли нормативному впорядкуванню обставин застосування правового механізму публічних закупівель в умовах воєнного стану. На цій основі 12 жовтня 2022 року Кабінет Міністрів України прийняв Постанову № 1178 «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» (надалі – Особливості), яка вступила в силу 19.10.2022р. [13]

Таким чином, з врахуванням обставин воєнного стану й був встановлений актуальний сьогодні порядок та умови здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для Замовників, що не суперечить букві і духові Закону України «Про публічні закупівлі». Зокрема, пункт 3 Особливостей встановлює: «Замовники, що зобов'язані здійснювати публічні закупівлі товарів, робіт і послуг відповідно до Закону, проводять закупівлі відповідно до Закону з урахуванням цих особливостей» [13].

На забезпечення високого ступеня контролю за здійсненням публічних торгів спрямована вимога п. 5 Особливостей, в якому зазначається: «Забороняється придбання замовниками товарів, робіт і послуг до/без проведення процедури закупівлі відкриті торги/використання електронного каталогу (у разі закупівлі товару), визначеної цими особливостями, та укладення договорів про закупівлю, які передбачають оплату замовником товарів, робіт і послуг до/без проведення процедури закупівлі відкриті торги/використання електронного каталогу (у разі закупівлі товару), визначеної цими особливостями» [13].

Отже, особливості застосування правового механізму публічних закупівель в умовах воєнного стану полягають у тому, що Замовники зобов'язані здійснювати закупівлі відповідно до законодавства, в тому числі з ураху-

ванням вимог статті 17 Закону України «Про публічні закупівлі», а також пункту 44 Особливостей, який встановлює наступне: «Замовник зобов'язаний відхилити тендерну пропозицію переможця процедури закупівлі в разі, коли наявні підстави, визначені статтею 17 Закону (крім пункту 13 частини першої статті 17 Закону – наявність заборгованості зі сплати податків і зборів (обов'язкових платежів)). Тому Замовник не перевіряє Переможця процедури закупівлі на відповідність підстави, визначеної пунктом 13 частини першої статті 17 Закону, та не вимагає від Учасника процедури закупівлі/Переможця процедури закупівлі підтвердження її відсутності [13].

Таким чином, основні вимоги Закону України «Про публічні закупівлі» збережені, проте, враховуючи реалії воєнного стану, частково змінені в часовому та процедурно-документальному вимірі. Зокрема, Переможець процедури закупівлі у строк, що не перевищує чотирьох днів з дати оприлюднення в електронній системі закупівель повідомлення про намір укласти договір про закупівлю, повинен надати Замовнику шляхом оприлюднення в електронній системі закупівель документи, які підтверджують відсутність підстав, визначених пунктами 3, 5, 6 і 12 частини першої та частиною другою статті 17 Закону [13]. Також Замовник не вимагає документального підтвердження публічної інформації, що оприлюднена у формі відкритих даних згідно із Законом України «Про доступ до публічної інформації» та/або міститься у відкритих єдиних державних реєстрах, доступ до яких є вільним, або публічної інформації, що є доступною в електронній системі закупівель. Але для умов воєнного стану встановлені винятки, якими є випадки, коли доступ до такої інформації є обмеженим на момент оприлюднення оголошення про проведення відкритих торгів. Учасник процедури закупівлі підтверджує відсутність підстав, зазначених в абзаці першому пункту 44, шляхом самостійного декларування

відсутності таких підстав в електронній системі закупівель під час подання тендерної пропозиції.

Замовник не вимагає від Учасника процедури закупівлі під час подання тендерної пропозиції в електронній системі закупівель будь-яких документів, що підтверджують відсутність підстав, визначених в абзаці першому пункту 44 Особливостей, крім самостійного декларування відсутності таких підстав Учасником процедури закупівлі відповідно до абзацу четвертого цього пункту. У разі коли Учасник процедури закупівлі має намір залучити інших суб'єктів господарювання як субпідрядників/співвиконавців в обсязі не менше ніж 20 відсотків вартості договору про закупівлю у випадку закупівлі робіт або послуг для підтвердження його відповідності кваліфікаційним критеріям відповідно до частини третьої статті 16 Закону, Замовник перевіряє таких суб'єктів господарювання на відсутність підстав (у разі застосування до учасника процедури закупівлі), визначених у частині першій статті 17 Закону (крім пункту 13 частини першої статті 17 Закону)».

Висновок. Зміни, внесені до нормативно-правових актів, що врегульовують здійснення публічних закупівель в умовах воєнного стану, здійснювались постфактум, тобто тоді, коли невирішені процесуальні питання загрожували функціонуванню механізму закупівель як такого. За таких обставин появились нормативно-часова прогалина – від фактичного запровадження воєнного стану до моменту прийняття відповідних нормативно-правових актів, в яких пізніше було враховано особливості такого стану. Питання правового регулювання здійснених правочинів в умовах цієї прогалини (норм довоєнного чи воєнного стану) на сьогодні залишається відкритим. На наше переконання, основним принципом правової оцінки здійснених публічних закупівель в умовах вищезазначеної нормативно-часової прогалини має стати застосування існуючого нині правового механізму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вавженчук С. Укладення договору про публічні закупівлі: динаміка законодавства та проблеми правозастосування. *Підприємництво, господарство і право. Серія «Цивільне право і процес»*. 2019. №6. С. 6-11.
2. Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.2022 року № 263/ Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-zabezpechennya-funkcionuvannya-informacijno-komunikacijnih-sistem-elektronnih-komunikacijnih-sistem-publichnih-elektronnih-reyestriv-v-umovah-voynenogo-stanu-263> (дата звернення 17.10.2022 р.)
3. Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 169/ Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/169-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 17.10.2022 р.)
4. Здирко Н.Г. Публічні закупівлі в Україні: історичний аспект становлення та розвитку. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2019. Вип. 48-3. С. 139-147.
5. Кобильнік Д.А. Відкриті торги як процедура здійснення публічних закупівель. *Право та інновації*. 2019. № 4 (28). С. 68-73. ...
6. Кобильнік Д.А. Правове регулювання публічних закупівель в Україні. *Право та інноваційне суспільство*. 2019. № 2 (13). С. 68-74.
7. Коначук Н. Е. Теоретичні засади здійснення публічних закупівель. *Економіка та підприємництво*. 2017. № 39. С. 88-97.
8. Лаговська О., Легенчук С, Свірко С. Державні закупівлі в Україні: аналіз переваг і недоліків. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. Вип. 2(49). С. 56-60.
9. Лайко О.І. Державне регулювання публічних закупівель в Україні в умовах реформ та інтеграційних процесів. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2021. № 2. С. 35-40.
10. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02. 2022 № 64 / Президент України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення 18.10.2022 р.)
11. Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та інших законодавчих актів України щодо здійснення оборонних та публічних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану Закон України від 16 серпня 2022 року № 2526-IX / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2526-20#n5> (дата звернення 18.10.2022 р.)
12. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення 17.10.2022 р.)
13. Про затвердження Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 року № 1178 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-osoblyvostei-zdiisnennia-publichnih-zakupivель-tovariv-robot-i-poslug-dlya-zamovnikov-peredbacheni-Zakonom-Ukraini-Pro-publichni-zakupiveli> (дата звернення 21.10.2022 р.)
14. Про затвердження Переліку інформації, що підлягає оприлюдненню у формі відкритих даних, розпорядником якої є Міністерство юстиції України : Наказ Міністерства юстиції України від 28.03.2016 № 897/5 / Міністерство юстиції України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v897_323-16#Text (дата звернення 11.10.2022 р.)
15. Про зупинення оприлюднення інформації у формі відкритих даних, розпорядником якої є Міністерство юстиції України: Наказ Міністерства юстиції України від 13.04.2022 № 1462/5 / Міністерство юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/n/22649> (дата звернення 20.10.2022 р.)
16. Про оборонні закупівлі: Закон України від 17 липня 2020 року № 808-IX/ *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text> (дата звернення 12.10.2022 р.)

17. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 року № 922-VIII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення 11.10.2022 р.)
18. Русін В. М. Розвиток системи публічних закупівель в Україні. *Економіка та держава*. 2019. № 12. С. 99–103.
19. Цибульник Н. Ю. Адміністративно-правові критерії визначення закупівель. *Право та інновації. Серія «Актуальні питання адміністративного права та процесу»*. 2017. № 4 (20).
20. Щодо змін, внесених до порядку закупівель у період воєнного стану: Лист Міністерства економіки України від 19.07.2022 р. № 3323-04/50213-06 / Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/InfoRez/DocumentsList?id=f2e30594-ba6c-420f-9c24-2a852415a884&tag=InfoRezKnowledgeDb&lang=uk-UA&fNum=3323-04%2F50213-06%20> (дата звернення 18.10.2022р.)
21. Як учасники публічних закупівель можуть отримати інформацію з Реєстру корупціонерів під час дії воєнного стану? / Національне агентство з питань запобігання корупції. Київ, 2022. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/yak-uchasnyky-publichnyh-zakupivel-mozhut-otrymaty-informatsiyu-z-reyestru-koruptsiонерiv-pid-chas-diyi-voennogo-stanu/> (дата звернення 20.10.2022 р.).